

Državno natjecanje iz povijesti
18. travnja 2024.
osmi (VIII.) razred

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova

73

Upute natjecateljima

1. **Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.**
2. Prije rješavanja ispita trebaš pažljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Nakon što ispuniš listić sa zaporkom, spremi ga u omotnicu.
4. Zaporku s listića prepisi na prvu stranicu ispita.
5. Pažljivo pročitaj ispitne zadatke i upute u zadatku.
6. Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit piši plavom ili crnom kemijskom olovkom.
7. Ispit piši isključivo pisanim, a ne tiskanim slovima. Piši čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
8. Osobna imena i prezimena te geografska imena piši izvorno prema udžbenicima koje je odobrio MZO u školskoj godini 2023./2024.
9. **Koristi se listom za koncept tijekom rješavanja ispita jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori u konceptu se ne vrednuju.**
10. Nakon završetka pisanja, ispit predaj članu Državnoga povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____

(član Državnoga povjerenstva)

3. _____

(član Državnoga povjerenstva)

1. Što je od navedenoga bila karakteristika izbora iz studenoga 1945. godine?

1	
---	--

- A. slab rezultat Narodne fronte
- B. sudjelovanje oporbenih stranaka
- C. ravnopravnost žena na izborima
- D. slobodna demokratska kampanja

2. Pozorno pogledaj zemljovid i odgovori na pitanja.

2.1. Kako se nazivao teritorij osnovan 1947. godine koji su činile zone prikazane na zemljovidu?

1	
---	--

Odgovor: _____

2.2. Kako se naziva sporazum kojim je riješeno razgraničenje među državama prikazanim na zemljovidu?

1	
---	--

Odgovor: _____

3. Pozorno pročitaj tekstove i odgovori na pitanja.

TEKST 1

Tog sam dana (...) bio (...) u Mariboru, a kad sam u novinama pročitao da je srušen spomenik odmah sam se vratio u Zagreb. Prvo što sam učinio bilo je da sam spomenik dobro zabarikadirao u podrumu Gliptoteke. (...) Druga je pak stvar što me to i emocionalno pogađalo, što je bila uništena jedna zagrebačka lokalna značajka.

TEKST 2

U međuvremenu, s dijelova obrisana je prašina, a iz podruma Gliptoteke prvi put nakon više od četiri desetljeća sužanjstva i mraka izvučeni su na svijetlo dana i pokazani radoznom svijetu.

3.1. Rušenje kojega je spomenika opisano u tekstu broj 1?

1	
---	--

Odgovor: _____.

3.2. Na koje se godine odnose tekstovi 1 i 2?

tekst 1: _____

1	
---	--

tekst 2: _____

1	
---	--

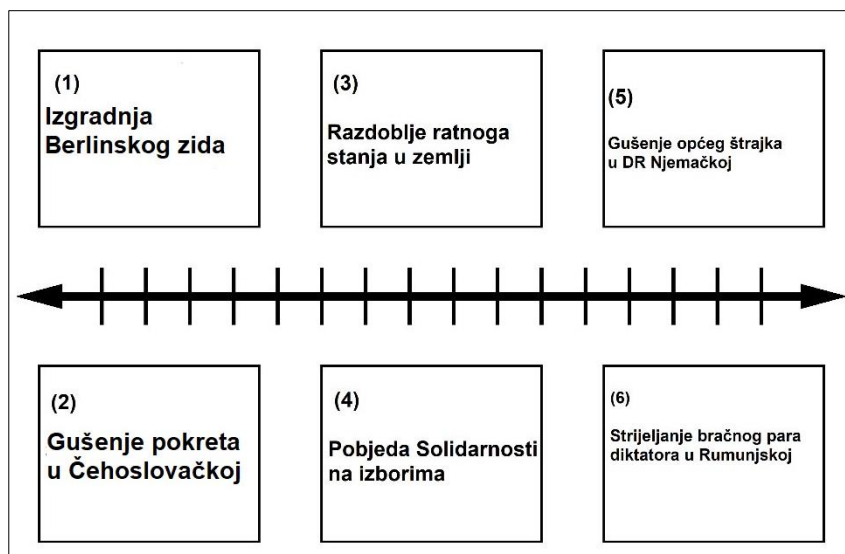
4. U sljedećemu zadatku ponuđene su tvrdnje koje se odnose na djelovanje prvoga hrvatskog predsjednika. Od ponuđenih sedam tvrdnja četiri su točne. Na prazne crte upiši redni broj tvrdnja koje smatraš točnima. Redoslijed navođenja brojeva nije bitan. Upisivanje više od četiriju tvrdnja vrednovat će se s nula bodova.

- (1) Franjo Tuđman sudjelovao je u Drugome svjetskom ratu na strani partizanskoga pokreta.
(2) Nakon rata trebao je dobiti čin generala, ali je bio odbijen zbog svojih historiografskih stavova.
(3) Zbog sukoba s režimom nekoliko je puta završio u zatvoru. (4) Sa skupinom istomišljenika 1989. godine osnovao je prvu političku stranku u Hrvatskoj nakon završetka rata. (5) 1990. godine najprije je izabran za predsjednika Predsjedništva Socijalističke Republike Hrvatske. (6) Bio je meta zračnoga napada snaga JNA na Banske Dvore (7) Oba je predsjednička mandata uspio odslužiti do kraja.

Odgovor: _____, _____, _____, _____.

4	
---	--

5. Pozorno pogledaj lentu vremena iz razdoblja komunističkih režima u Europi.

5.1. Koja dva broja na lenti vremena označavaju događaje iz 60-ih godina 20. stoljeća?

2	
---	--

Odgovor: _____, _____,

5.2. U kojoj su se europskoj državi odvijali događaji označeni brojevima 3 i 4 na lenti vremena?

Odgovor: _____.

1	
---	--

6. U sljedećemu zadatku ponuđeno je šest tvrdnja iz svjetske povijesti.

Tri od šest tvrdnja nisu točne. Zaokruži slovo ispred tri tvrdnje koje smatraš netočnima. Zaokruživanje više od triju tvrdnja vrednovat će se s nula bodova.

3	
---	--

- A. Istočna i Zapadna Njemačka ujedinjene su prije rušenja Berlinskoga zida.
- B. Djelovanje Ivana Pavla II. dovelo je do demokratskih promjena u Poljskoj.
- C. Mihail Gorbačov dobio je 1990. godine Nobelovu nagradu za mir.
- D. Baršunastom revolucijom srušen je komunistički režim u Čehoslovačkoj.
- E. Početak mandata Ronalda Reagana označio je poboljšanje odnosa sa SSSR-om.
- F. Sinatrina doktrina izvorno se odnosila na suradnju u svemirskim istraživanjima.

7. Pozorno pogledaj zemljovid Europe i odgovori na postavljena pitanja. Redoslijed zapisivanja brojeva na crtu za odgovore nije bitan.

7.1. Kojim su brojevima označene države koje su prvotno potpisale sporazum o stvaranju Zajednice neovisnih država?

3	
---	--

Odgovor: _____, _____, _____.

7.2. U kojemu su nizu točno kronološki poredane države u kojima su održani prvi višestranački parlamentarni izbori?

1	
---	--

- A. 1 → 2 → 5 → 8 B. 2 → 5 → 1 → 8
C. 1 → 8 → 2 → 5 D. 8 → 5 → 2 → 1

7.3. Kojim je brojem označena država u kojoj je 1949. godine završio građanski rat?

1	
---	--

Odgovor: _____

8. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz europske povijesti?

1	
---	--

- A. Černobilska katastrofa → rušenje Berlinskoga zida → Sporazum o stvaranju ZND-a
→ Lech Wałęsa dobio Nobelovu nagradu za mir
B. Lech Wałęsa dobio Nobelovu nagradu za mir → Černobilska katastrofa → rušenje Berlinskoga zida → Sporazum o stvaranju ZND-a
C. Lech Wałęsa dobio Nobelovu nagradu za mir → rušenje Berlinskoga zida → Sporazum o stvaranju ZND-a → Černobilska katastrofa
D. Černobilska katastrofa → Sporazum o stvaranju ZND-a → rušenje Berlinskoga zida
→ Lech Wałęsa dobio Nobelovu nagradu za mir

9. Pozorno pročitaj povijesne izvore označene brojem i poveži ih s pripadajućim dokumentom označenim slovima. Dva se naziva dokumenata ne mogu povezati.

1. *mišljenje broj 1: Lord Carrington je pitao je li secesija nekih republika od SFRJ sačuvala postojanje države, kao što tvrde Srbija i Crna Gora, ili je dovela do raspada (...). Odgovoreno je (...)da je SFRJ u procesu raspuštanja. Mišljenje broj 8: Utvrđeno je da je legalni proces raspuštanja SFRJ dovršen i da država više ne postoji.*

2. *Ako se aktom ili postupkom tijela federacije ili tijela druge republike ili pokrajine članice federacije naruši teritorijalna cjelovitost Republike Hrvatske, republički organi će na temelju prava na samoodređenje i ovim Ustavom utvrđenog suvereniteta Republike Hrvatske donijeti potrebne odluke radi zaštite suvereniteta i interesa Republike Hrvatske*

3. *Demilitarizacija Krajine zapoćeće ne kasnije od tri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, i biće završena ne kasnije od pet godina nakon stupanja na snagu istog. Sve oružje uklonjeno iz Krajine biće uništeno od strane Unprofora ili pod njegovim nadzorom. Osim u slučaju predviđenom u paragrafu 3. vojne snage Centralne vlade Hrvatske neće ulaziti u bilo koji deo Krajine, osim po specijalnom pozivu Predsednika Krajine.*

4. *Polazeći od povijesne uloge Josipa Broza Tita u narodnooslobodilačkom ratu i socijalističkoj revoluciji, stvaranju i razvijanju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, (...) Skupština SFRJ može, na prijedlog skupština republika i skupština autonomnih pokrajina, izabrati Josipa Broza Tita za Predsjednika Republike bez ograničenja trajanja mandata.*

A. ustav iz 1974. godine

B. Plan Z-4

C. zagrebački sporazum o primirju

D. tzv. Badinterova komisija

E. Washingtonski sporazum

F. Božićni ustav

4	
---	--

	A	B	C	D	E	F
1.						
2.						
3.						
4.						

10. Pozorno pročitaj povijesne izvore iz 1991. godine i odgovori na postavljena pitanja.

Povijesni izvor 1

Na temelju članka 140. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske, (...) Sabor Republike Hrvatske donosi ustavnu odluku: (...)

I. Republika Hrvatska proglašava se suverenom i samostalnom državom.

II. Ovim činom Republika Hrvatska pokreće postupak razdruživanja od drugih republika i SFRJ. Republika Hrvatska pokreće postupak za međunarodno priznavanje.

Povijesni izvor 2

Polazeći od suvremene prakse rješavanja problema nacionalnosti u demokratskim zemljama, Sabor Republike Hrvatske donosi (...)

III. Prava nacionalnosti i međunarodna suradnja ne dozvoljavaju niti jednu aktivnost koja je suprotna načelima međunarodnog prava, osobito suverenosti, teritorijalne cjelovitosti i političke samostalnosti Republike Hrvatske, kao jedinstvene i nedjeljive demokratske i socijalne države.

IV. Sve nacionalnosti u Hrvatskoj pravno su zaštićene od svake djelatnosti koja može ugroziti njihovo postojanje, imaju pravo na poštovanje, samoočuvanje i kulturnu autonomiju.

10.1. Navedi datum donošenja odluka navedenih u povijesnome izvoru. (dan i mjesec)

Odgovor: _____.

1	
---	--

10.2. Navedi ime i prezime predsjednika Sabora u vrijeme donošenja navedenih odluka.

Odgovor: _____.

1	
---	--

10.3. Navedi puni naziv odluke navedene u izvoru broj 2.

Odgovor: _____.

1	
---	--

11. Što je od navedenoga bilo karakteristično za hrvatsko društvo 60-ih godina 20. stoljeća?

1	
---	--

- A. smanjenje broja stranih turista na jadranskoj obali
- B. nezadovoljstvo odljevom novca u Fond za nerazvijene
- C. pojačani broj osuđenih zbog podrške rezoluciji Informbiroa
- D. masovni povratak gastarbajtera iz Savezne Republike Njemačke

12. Pozorno pročitaj povijesni izvor.

Na toj osnovi potpisane hrvatske kulturne i znanstvene ustanove i organizacije smatraju da je neophodno potrebno:

1) Ustavnim propisom utvrditi jasnu i nedvojbenu jednakost i ravnopravnost četiriju književnih jezika: slovenskoga, hrvatskoga, srpskoga, makedonskoga.

U tu svrhu treba izmijeniti formulaciju iz Ustava SFRJ, čl. 131, koja bi morala glasiti ovako:

„Savezni zakoni i drugi opći akti saveznih organa objavljuju se u autentičnom tekstu na četiri književna jezika naroda Jugoslavije: srpskom, hrvatskom, slovenskom, makedonskom. U službenom saobraćaju organi federacije obvezno se drže načela ravnopravnosti svih jezika naroda Jugoslavije.” Adekvatnom formulacijom treba osigurati i prava jezika narodnosti u Jugoslaviji.

Dosadašnja ustavna odredba o "srpskohrvatskom odnosno hrvatskosrpskom jeziku" svojom nepreciznošću omogućuje da se u praksi ta dva usporedna naziva shvate kao sinonimi, a ne kao temelj za ravnopravnost i hrvatskog i srpskog književnog jezika,

12.1. Kako se naziva dokument o kojemu se govori u povijesnome izvoru? (puni naziv)

1	
---	--

Odgovor: _____

12.2. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na prikazani povijesni izvor?

1	
---	--

- A. autori žele da se novi jezik naziva hrvatsko-srpski jezik
- B. autori smatraju da je ustavna odredba o jeziku dovoljno precizna
- C. autori traže ravnopravnost hrvatskog jezika s ostalim jezicima u državi
- D. autori žele da se savezni zakoni objavljuju isključivo na hrvatskom jeziku

13. Pozorno pogledaj slikovne priloge i odgovori na pitanja.

Koje se dvije karakteristike jugoslavenškoga društva kritiziraju prikazanim karikaturama?

2	
---	--

- A. gospodarska kriza
- B. manjak radne snage
- C. tehnološka zaostalost
- D. nedostatak višestranačja

14. Što je od navedenoga bila karakteristika ustava iz 1974. godine?

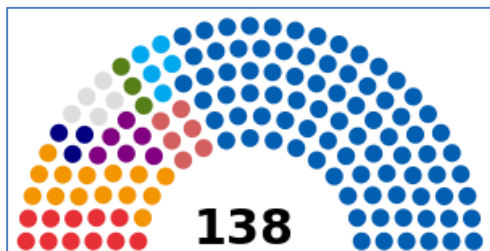
1	
---	--

- A. pravo ulaganja veta svih članica federacije
- B. donošenje odluke o promjeni naziva države
- C. smanjenje samostalnosti Vojvodine i Kosova
- D. ukidanje prava republika na samoodređenje do odcjepljenja

15. Pozorno pogledaj slikovne priloge i odgovori na postavljena pitanja.

IZVOR BROJ 1

Drugi saziv Zastupničkoga doma Hrvatskoga sabora

IZVOR BROJ 2

Rezultati predsjedničkih izbora

Kandidati	Rezultat
Franjo Tuđman	56,32 %
?	22,21 %
Savka Dabčević-Kučar	6,12 %

15.1. Koja je od navedenih tvrdnja povezanih s izvorima točna?

1	
---	--

- A. predsjednički izbori imali su i drugi krug glasanja
- B. izbori su održani u istoj godini ali različitim mjeseci
- C. rezultati parlamentarnih izbora vrijedili su i za saziv Županijskoga doma
- D. stranka izabranoga predsjednika republike osvojila je većinu i na parlamentarnim izborima

15.2. Navedite ime i prezime političara koji nedostaje na mjestu upitnika u izvoru broj 2.

1	
---	--

Odgovor: _____

16. Pozorno pročitaj povijesni izvor i odgovori na postavljena pitanja.

Izvor broj 1

od tada organizacija:

- (1) drži u blokadi većinu vojnih objekata: vojarne, ustanove i skladišta
- (2) sudjeluje u zauzimanju vojnih objekata u Zagrebu i Hrvatskoj uopće
- (3) izvlači borbena sredstva i streljivo iz osvojenih vojnih objekata i skladišta
- (4) iz osvojenih vojnih objekata prevozi oružje i streljivo na sva bojišta u Hrvatskoj
- (5) pregovara o oslobađanju zarobljenih pripadnika Hrvatske vojske
- (6) nadgleda rad UNPROFOR-a na okupiranome području
- (7) osigurava sve značajne komunalne i zdravstvene objekte, mostove, skladišta hrane
- (8) osposobljava svoje pripadnike za uspješno korištenje oružja i mina

Izvor broj 2

Ministar obrane (...) 5. listopada 1991. godine donosi Zapovijed:

Da se Zapovjedništva i Odredi (...) stavljaju u nadležnost i subordinaciju Oružanih snaga Republike Hrvatske, Glavnog stožera, Zapovjedništva Operativnih zona i Zapovjedništva gradova.

16.1. Kako se naziva organizacija čije su zadaće nabrojane u izvoru broj 1?

1	
---	--

Odgovor: _____

16.2. Kojim su dvama brojevima u izvoru broj 1 označene zadaće koje nisu bile u nadležnosti navedene organizacije?

2	
---	--

Odgovor: _____ i _____

16.3. Navedite ime i prezime političara koji je donio zapovijed iz izvora broj 2.

1	
---	--

Odgovor: _____

17. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz dubrovačkoga ratišta?

1	
---	--

A. početak konvoja Libertas → početak napada na dubrovačko područje → pogibija Pave Urbana → deblokada Dubrovnika

B. pogibija Pave Urbana → početak konvoja Libertas → početak napada na dubrovačko područje → deblokada Dubrovnika

C. početak napada na dubrovačko područje → početak konvoja Libertas → deblokada Dubrovnika → pogibija Pave Urbana

D. početak napada na dubrovačko područje → početak konvoja Libertas → pogibija Pave Urbana → deblokada Dubrovnika

18. Uz svakoga od navedenih dužnosnika navedene su tri funkcije. Dvije od tri funkcije navedena je osoba vršila tijekom Domovinskoga rata. Napiši na praznu crtu dva broja funkcija uz navedene osobe.

Zvonimir Červenko	Imra Agotić	Ante Gotovina	Anton Tus
1. glavni zapovjednik operacije <i>Oluja</i>	1. prvi zapovjednik Civilne zaštite	1. Zapovjednik Zbornog područja Split u operaciji Oluja	1. stožerni general Hrvatske vojske
2. načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH	2. prvi zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva	2. Glavni inspektor Hrvatske vojske	2. savjetnik za vojna pitanja predsjednika RH
3. zapovjednik zbornog područja Gospić	3. glavni vojni pregovaratelj o odlasku JNA iz Hrvatske	3. general-pukovnik hrvatske vojske	3. glavni zapovjednik operacije <i>Bljesak</i>

Kojim su brojevima označene dvije funkcije koje su dužnosnici obnašali?

8	
---	--

1. Zvonimir Červenko: ____ i ____

2. Imra Agotić: ____ i ____

3. Ante Gotovina: ____ i ____

4. Anton Tus: ____ i ____

19. Poveži navedene događaje ili sporazume označene brojevima s posljedicama/odlukama do kojih su doveli. Dvije su posljedice/odluke višak i ne mogu se povezati.

4	
---	--

- referendum u BiH iz 1992. godine
- referendum pobunjenih Srba u Hrvatskoj iz 1991. godine
- Brijunski sporazum
- gospodarski sporazum iz 1994. godine

- namjera otvaranja autoceste Zagreb-Beograd.
- službeno uvođenje kune na području Vukovara i okolice.
- donesena odluka o ujedinjenju sa Srbijom.
- početak Balvan-revolucije.
- BiH je prestala biti dio Jugoslavije.
- odgoda realizacije Deklaracije o suverenosti.

	A	B	C	D	E	F
1.						
2.						
3.						
4.						

20. U sljedećemu zadatku ponuđeno je šest tvrdnja iz razdoblja raspada Jugoslavije i Domovinskoga rata.

Četiri od šest tvrdnja je točno. Zaokruži slovo ispred četiriju tvrdnja koje smatraš točnima.

4	
---	--

- A. Najveći broj izbjeglica i prognanika u Hrvatskoj bio je u prosincu 1992. godine.
- B. Operacijom Otkos 10 oslobođeno je neposredno zaleđe grada Našica.
- C. Skupština SR Srbije oduzela je 1989. godine autonomiju Kosovu i Vojvodini.
- D. Prvi predstojnik vladina Ureda za izbjeglice RH bio je Adalbert Rebić.
- E. UNPROFOR se od travnja 1995. godine nazivao UNCRO.
- F. Neodigrana utakmica između Dinama i Partizana označila je nastavak dizanja ratnih tenzija.

21. U tablici su navedeni postotci uništenih stambenih objekata u vrijeme Domovinskoga rata. Pročitaj podatke i odgovori na postavljeno pitanje.

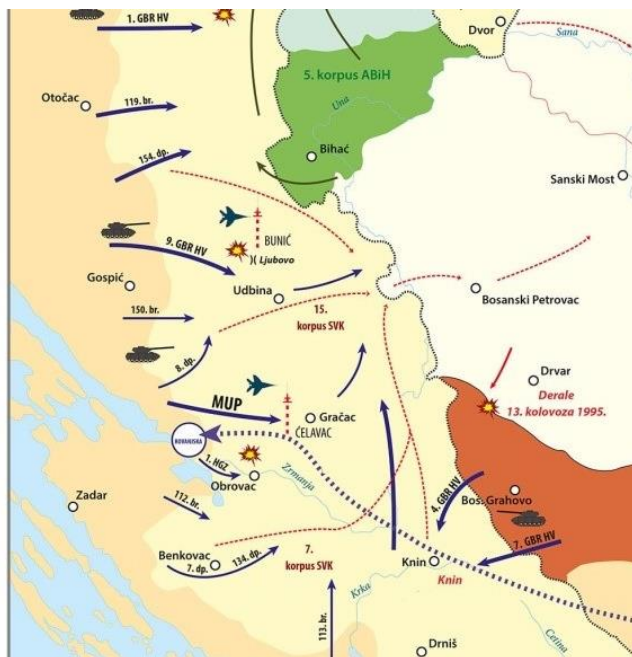
OKUPIRANA PODRUČJA		NEOKUPIRANA PODRUČJA	
VUKOVAR	91%	PAKRAC	76%
KOSTAJNICA	85%	?	50%
?	84%	VALPOVO	49%

Navedi nazive dvaju hrvatskih gradova čiji podatci nedostaju na mjestima upitnika u prikazanoj tablici.

Odgovor: _____ i _____

2	
---	--

22. Pozorno pogledaj povijesni zemljovid i odgovori na postavljena pitanja.

U sljedećemu zadatku ponuđeno je pet tvrdnja povezanih s povijesnim zemljovidom.
Tri od pet tvrdnja je točno. Zaokruži slovo ispred triju tvrdnja koje smatraš točnima.

3	
---	--

- A. Hrvatska vojska ušla je u Knin prvoga dana operacije.
- B. U operaciji je oslobođeno gotovo 20 % ukupne površine Republike Hrvatske.
- C. Zapovijed o evakuaciji srpskoga stanovništva donio je Milan Martić.
- D. Za poraz u operaciji srpska je strana odgovorila raketiranjem Zagreba.
- E. Prva gardijska brigada izravno je pomogla u deblokadi Bihaća.

23. Pozorno pogledaj naslovnice tiskovina i poveži ih s odgovarajućom vremenskom odrednicom.

4	
---	--

1.

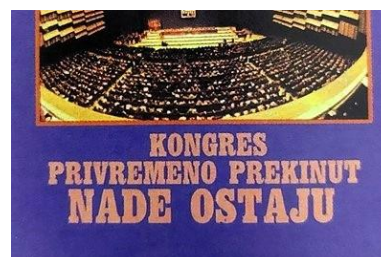
2.

3.

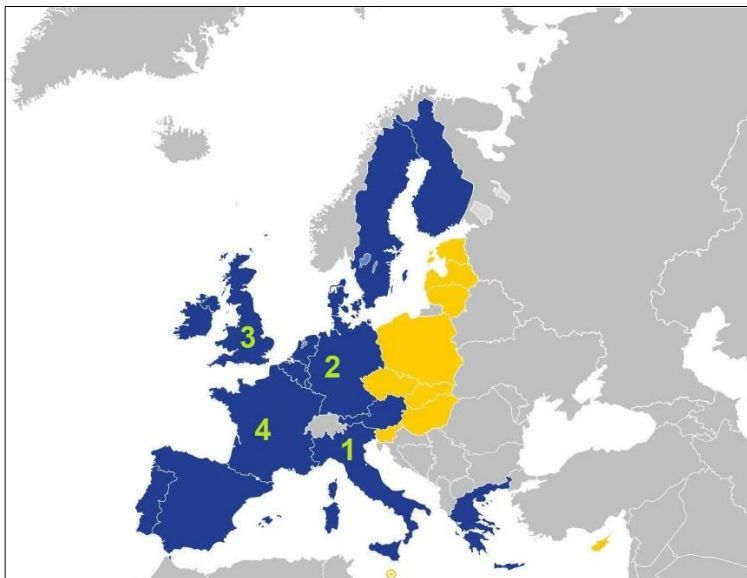
4.

- A. prosinac 1989. godine
- B. siječanj 1990. godine
- C. sredina svibnja 1990. godine
- D. kraj svibnja 1990. godine
- E. prosinac 1990. godine
- F. kolovoz 1991. godine

	A	B	C	D	E	F
1.						
2.						
3.						
4.						

24. Pozorno pogledaj povijesni zemljovid i pročitaj povijesni izvor i odgovori na postavljena pitanja.

24.1. Koje su **dvije** od navedenih tvrdnja povezanih s zemljovidom točne?

- A. Zemljovid prikazuje samo države osnivačice Europske zajednice za ugljen i čelik.
- B. U državama označenim brojevima 1, 2 i 3 nalaze se sjedišta Europskoga parlamenta.
- C. Žutom su bojom označene države koje su Uniji pristupile 2004. godine.
- D. Država na koju se odnosi tekst označena je brojem 3.

2	
---	--

TEKST:

Europski parlament potvrdio je 29. siječnja 2020. na plenarnoj sjednici u Bruxellesu sporazum, prve zemlje u povijesti koja napušta Europsku uniju, koja se do sada uvijek širila. Za sporazum je glasao 621 zastupnik, protiv je bilo njih 49, a 13 suzdržanih. Sada je preostalo još da Vijeće EU-a kroz pisanu proceduru potvrdi sporazum koji će stupiti na snagu 31. siječnja, u ponoć.

24.2. Pod kojim je nazivom poznat događaj opisan u tekstu?

1	
---	--

Odgovor: _____

24.3. Kojim je brojem označena karikatura na koju se odnosi politika opisanu u tekstu?

1

2

3

4

Odgovor: _____

1	
---	--

25. Pozorno pročitajte povijesni izvor i odgovorite na pitanja.

Ured Tužitelja, odjel Suda (...) kojemu sam osam godina bila na čelu, samo je jedan od triju sastavnih dijelova Suda. Ured Tužitelja istražuje ratne zločine, sastavlja optužnice, izvodi dokaze na suđenjima i dokazuje krivnju počinitelja. (...)

Hrvatska policija nije uspjela ući u trag još Gotovininih telefonskih poziva. Policija i obavještajne službe motrile su sve zračne luke na Kanarskim otocima. (...) Zatim nam se pružila neočekivana prilika. (...) Upozorili smo Madrid. A španjolske su ga vlasti uhitile 7. prosinca u restoranu na Tenerifeu.

25.1. Djelovanje kojega je suda opisano u povijesnome izvoru?

1	
---	--

- A. Međunarodnoga suda pravde
- B. Europskoga suda za ljudska prava
- C. Visokoga kaznenog suda Republike Hrvatske
- D. Međunarodnoga kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju

25.2. Što se 2012. godine dogodilo s osobom čije je uhićenje opisano u povijesnome izvoru?

1	
---	--

- A. produljena mu je kazna
- B. pušten je u kućni pritvor
- C. oslobođen je svih optužba
- D. jedini je oslobođen iz zatvora